

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ترتیب چاپ ۱۲۴۰

شماره چاپ سابقه

شماره دفتر ثبت ۲۴۰

دوره ششم - سال دوم

۱۳۸۱ - ۱۳۸۰

تاریخ چاپ ۱۳۸۱/۲/۲۶

طرح فوریتی

طرح نحوه رسیدگی به درخواست اعسار

«یک فوریت این طرح در جلسه روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۸
به تصویب رسیده است.»

قضایی و حقوقی

کمیسیونهای ارجاعی

اجتماعی

اداره کل قوانین

بسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

نوسانات اقتصادی و کثرت زندانیان مالی ناشی از آن و نیز رعایت حقوق طلبکاران و نگاه جرم شناسانه با جهت گیری انساندوستانه نسبت به مورد، ایجاب می کند که وضعیت مدیون از حیث قدرت پرداخت «به موقع» روشن نشود زیرا حکم حالت ملالت و اعسار در قانون معلوم و معین است. اگر دو حالت مذکور تا مدت معینی روشن نشود و آزادی مدعی علیه با تشخیص دادگاه و ضمانت معتبر تا صدور حکم نهایی و در حالت ملالت هم در فرض تسهیل موجبات ایفاء دین توقف اجرای حکم در جهت تأدیه دین مؤثرتر است و مسأله مهم این است که بلا تکلیفی در امور قضایی سم مهلک جریان قضاء در کشور است. اضافه می کند اگر دین واجد عنوان مجرمانه باشد حسب قوانین موضوعه جاری، مجازات آن معین خواهد شد و این طرح از بابت تعیین تکلیف وضعیت به موقع مال از حیث ایفاء و استیفاء و تأمین حقوق طلبکار و بدهکار و حفظ حیثیت قضایی کشور در سطح بین المللی ارائه شده است. علیهذا طرح ذیل با قید دو فوریت تقدیم می گردد.

سید محمد علی بشری - ایرج ندیمی - محمد علی سعادی جهرمی - محمد کاظمی -
محمد رضا دولت آبادی - غلامعلی عابدی - علی تاجرنیا - علی محمد تنازی - سید نجیبی
موسوی اجاقی - گل محمد صالحی - موسی قربانی - مجید انصاری - سید ناصر قوامی -

محمد عبائی خراسانی - قاسم عزیزی - احمد بورقانی - محسن میردامادی - کاظم جلالی -
علی اکبر جعفری - سیدولی ... توکلی - سیدمحمد مهدی پور فاطمی - حسن رمضانپور -
تکفلی - محمد علی شیخ - احمد میدری - شمس الدین وهابی - حسن سبحانی - سید محمد
میر محمدی - قدرت علیخانی - امیدوار رضایی - سید علی اکبر موسوی (خوئینی).

طرح نحوه رسیدگی به درخواست اعسار

ماده واحده - رسیدگی به درخواست اعسار خارج از نوبت و تا حد ممکن همراه با حکم محکومیت صورت می گیرد و حداکثر حبس تمهیدی برای احراز اعسار چهار ماه است. اگر در مدت مذکور اعسار یا ملالت، احراز نگردید، دادگاه ملزم است تا صدور حکم نهایی مدعی علیه را با ضمانت معتبر آزاد نماید.

تبصره ۱ - توقف اجرای حکم در حالت ملالت در فرض تسهیل موجبات ایفاء دین با تشخیص دادگاه و ضمانت معتبر از سه ماه تا یک سال بلامانع است.

تبصره ۲ - اعسار با شهادت دو شاهد واجد شرایط و سایر ادله اثبات می شود.

تبصره ۳ - تخلف از این قانون مستوجب انفصال از خدمت به مدت سه ماه می باشد و

مقررات مغایر با آن از زمان تصویب ملغی خواهد بود.

قانون اعسار مصوب ۱۳۱۳/۹/۲۰

ماده ۱ - ممبر کسی است که بواسطه عدم کفایت دارائی یا عدم دسترسی بنال شود قادر بر تأديه مخارج معاکمه یا دیون خود نباشد.

فصل اول

اعسار در مورد مخارج معاکمه

ماده ۲ - مبین که اعسار کسی ثابت شد از نتایج ذیل استفاده خواهد کرد:

۱- معافیت موقت از تأديه تمام اقسامتی از مخارج معاکمه در مورد دعوائی که برای معافیت از مخارج آن ادعای اعسار شده

۲- حق داشتن وکیل مجانی مطابق ماده ۱۸ اینقانون

۳- معافیت از دادن تأمینی که باید اتباع خارجه بدهند در صورتیکه مدعی از اتباع خارجه باشد.

تبصره - در رسیدگی بدعوی اعسار مدعی موقتاً از کلیه مخارج معاکمه مربوطه بدعوی اعسار معاف خواهد بود.

ماده ۳- معافیت از مخارج معاکمه باید برای هر دعوائی علیحده تحصیل شود ولی ممبر میتواند در تمام مراحل مربوطه بهمان دعوی از حکم اعسار استفاده کند.

در مورد دعاوی متعدده که مدعی اعسار بر یک نفر دقتاً اقامه نماید حکم اعسار که نسبت به یکی از دعاوی صادر شود نسبت بسایر دعاوی هم سندیت خواهد داشت.

ماده ۴- مرجع رسیدگی بدعوی اعسار محکمه است که صلاحیت رسیدگی بدوی بدعوی اصلی را دارد دعوی اعسار برای معافیت از مخارج مرحله استیناف یا تمیز نیز بمحکمه راجع است که بدایت بدعوی اصلی رسیدگی کرده است.

ماده ۵ - دعوی اعسار بطرفیت مدعی الصوم و مدعی علیه دعوی اصلی اقامه

خواهد شد هر گاه محکمه صلاحیت دار صلحیه باشد مدیر دفتر صلحیه سبت نمایندگی مدعی العموم را خواهد داشت .

ماده ۶- دعوی اعسار در صورتیکه برای معافیت از پرداخت مخارج مرحله بدوی باشد باید ضمن عرضحال راجع بدعوی اصلی اقامه کرده در صورتیکه برای معافیت از مخارج مرحله استثنائی یا تمیزی باشد بوسیله عرضحال جداگانه در محکمه مذکور در ماده ۴ اقامه خواهد شد .

ماده ۷- مدعی اعسار باید شهادت کتبی لاقول ۴ نفر از اشخاصی را که از وضع همیشه زندگانی او مطلع باشند به عرضحال خود ضمیمه نماید .
در شهادت نامه مذکور باید اسم و شغل و وسائل گذران مدعی اعسار و عدم تسکین او برای پرداخت مخارج دهوائی که بشواید اقامه کند با تعیین مبلغ آن تصریح گردد .

ماده ۸- هويت شهود را باید نظمه و با نایب الحکومه محل یا کس خدنا تصدیق نماید مگر اینکه شهود در نزد محکمه معروف باشند .

ماده ۹- معاکمه اعسار اختصاصی است .

ماده ۱۰- مدیر دفتر مکلف است در ظرف دروز از تاریخ وصول عرضحال اعسار و وسیله را بنظر حاکم محکمه برساند تا چنانچه حاکم حضور شهود در درجه معاکمه لازم بداند بدهی اعسار اخطار شود که در روز مقرر شهود خود را حاضر نماید مدیر دفتر يك نسخه از عرضحال اعسار و مدارك اعسار و ضمانت آنرا برای مدعی - العموم و نسخه دیگر را برای طرف دعوی ایلی ارسال و ضمناً روز جلسه معاکمه را تعیین و ابلاغ می نماید طرف دهوی ایلی می تواند در موقع رسیدگی بدعوی اعسار حاضر شده و اگر دلائلی بررد اعسار دارد بیان کند ولی عدم حضور او مانع رسیدگی و صدور حکم نخواهد بود .

ماده ۱۱- هر گاه در جلسه رسیدگی یکی از طرفین دعوی اصلی تقاضای رسیدگی نماید و طرف دیگر غایب باشد محکمه بر حسب تقاضای مزبور بدعوی اعسار رسیدگی نموده حکم صادر خواهد کرد و این حکم حضوری محسوب است و در صورتیکه هم که رسیدگی بدعوی از نوبت خارج شد یا معاکمه توقیف شده باشد تقاضای یکی از اشخاص مذکور برای تعقیب در رسیدگی کافی است .
ماده ۱۲- محکمه در روز جلسه با استناد و شهادت شهود و امارات مستنده هر يك از طرفین دعوی رسیدگی خواهد کرد و هر گاه محکمه نسبت بقسمتی از مدعی

بهرضعال افسار دهوی را ثابت و نسبت بقسمتی غیر ثابت دانست حکم بممانیت مدعی نسبت بهمان قسمت که ثابت شده خواهد داد.

ممکنه میتواند بدهی العموم و طرف دهوی اصلی در صورتیکه شهودی بررد افسار داشته باشند اخطار کنند که شهود خود را برای تحقیقات در محکمه حاضر نمایند ماده ۱۳ - حکم قبول اعزاز قابل استیناف و تمیز نیست و از حکم رد افسار فقط میتوان استیناف داد.

ماده ۱۴ - هرگاه حکم بر رد افسار صادر شد به طریق ذیل رفتار میشود. اگر حکم بممانیت صادر و در ظرف مدت قانونی استیناف داده نشده باشد مدعی افسار مکلف است تا ده روز پس از انقضاء مدت استیناف و اگر حکم استیناف صادر شده باشد تا ده روز پس از ابلاغ آن مخارج هرضعال دهوی اصلی را بنماید والا قرار رد درضعال دهوی اصلی صادر خواهد شد.

ماده ۱۵ - در صورتی که دهوی افسار برای ممانیت از مخارج استینافی یا تمیزی باشد مدعی افسار باید تصدیقی از دفتر محکمه که با افسار رسیدگی میکند حاکی از تقدیم هرضعال افسار گرفته در ظرف مدت قانونی هرضعال استینافی یا تمیزی ضمیمه نماید ولی بجریان افتادن هرضعال استینافی یا تمیزی موقوف بتمیین نتیجه هرضعال افسار است.

ماده ۱۶ - در مورد ماده قبل هرگاه مدعی افسار هرضعال خود را تأیید کند تعقیب نکرد و بادر ظرف مدت یکماه بلا تعقیب گذاشت هرضعال مزبور بقاضای طرف دهوی اصلی رد و مطابق ماده ۱۴ رفتار میشود.

ماده ۱۷ - اگر معسر فوت نماید وراث او حق نخواهند داشت از حکم دائر با افسار مورث خود استفاده کنند.

ماده ۱۸ - وکلای رسمی هدلیه مکلفند وکالت اشخاص معسر را مسوقاً بطور مجانی قبول کنند تعیین وکیل مجانی در این موارد مطابق نظامنامه وزارت هدلیه بعمل خواهد آمد.

ماده ۱۹ - اگر ناده سال از تاریخ قبول افسار معسر متمکن نگردد دیگر مخارجی که از پرداخت آن موقتاً معاف بوده است از او مطالبه نخواهد شد.

فصل دوم

اعسار در مورد محکوم به

ماده ۲۰ - مرجع رسیدگی بدهوی افسار در مورد محکوم به محکمه ای است که بدایه بدهوی اصلی رسیدگی کرده است.

دهوی افسار در مقابل اوراق اجرائیه ثبت اسناد در محکمه محل اقامت مدعی افسار اقامه خواهد شد.

- ماده ۲۱ - دعوی افسار در مورد محکوم به بطرفیت محکوم له دعوی اصلی و در مورد ورثه لازم الاجرای ثبت استاد بطرفیت متعهد له اقامه خواهد شد.
- ماده ۲۲ - در رسیدگی به دعوی افسار در مورد محکوم به هر گاه محکوم علیه برای معافیت موقتی از پرداخت مخارج عدلیه نیز ادعای افسار کند موقتاً و بدون رسیدگی مخصوص از مخارج مربوطه به دعوی افسار معاف است.
- ماده ۲۳ - مدعی افسار باید شهادت کتبی لااقل چهار نفر از اشخاصی که از وضع معیشت و زندگی او مطلع باشند برضعال خود ضمیمه نماید در شهادتنامه مذکور باید اسم و شغل و وسائل گذران مدعی افسار و عدم تمکن او برای پرداخت محکوم به یا دین بانتهین مبلغ آن تصریح شود.
- ماده ۲۴ - مقررات مواد ۸ و ۹ و قسمت اول ماده ۱۰ و ماده ۱۱ و ماده ۱۲ (جز اخطار بدعی العموم) در مورد افسار نسبت به محکوم به یا دین نیز رعایت خواهد شد.
- ماده ۲۵ - در صورت غیبت مدعی افسار در جلسه محاکمه یا عدم تعقیب او تقاضای بدعی علیه برای رسیدگی به دعوی مزبور کافی است.
- ماده ۲۶ - حکم رد یا قبول افسار در مورد محکوم به قابل استیناف و تمیز است.

فصل سوم مقررات جزائی

- ماده ۲۷ - در مورد رد رضعال افسار بطریق ذیل رفتار میشود:
- ۱ - در صورتی که ادعای افسار برای معافیت از مخارج عدلیه باشد محکمه در ضمن حکم رد افسار مدعی افسار را بپرداخت وجوه ذیل محکوم خواهد کرد. الف - دوبرابر مخارج دعوی اصلی در مرحله که برای معافیت از مخارج آن رضعال افسار داده شده در صورت تعقیب دعوی اصلی و در غیر این صورت معادل آن مخارج.
 - ب - حق الوکاله و کیل از بابت محاکمه افسار در صورتی که و کیلی مطابق ماده ۱۸ برای او معین شده باشد و بشرط تقاضای وکیل.
 - ۲ - در صورتی که ادعای افسار در مورد محکوم به باشد محکمه در ضمن حکم رد افسار را بپرداخت وجوه ذیل محکوم مینماید. الف - مخارج محاکمه افسار معادل دوبرابر مخارج معمولی.
 - ب - حق الوکاله و کیل از بابت محاکمه افسار بشرط مذکور در قسمت (ب) فقره اول همین ماده.

ماده ۲۸ - مفاد قسمت ۲ از ماده ۲۷ دومورد رداعضای در مقابل اوراق اجرائیه نسبت استناد نیز لازم الیه است .

ماده ۲۹ - اگر پس از صدور حکم اعسار معلوم شود که مدعی اعسار بیخلاف واقع خود را معسر قلمداد کرده بعین تأدیبی از یکماه تا شش ماه محکوم خواهد شد .

ماده ۳۰ - اگر پس از قبول اعسار ثابت شود که شهود قضیه صامد اشهاد دروغ کتبی یا شفاهی داده بمجازات مذکور در قسمت اخیر ماده ۲۱۸ قانون مجازات عمومی محکوم خواهد شد .

ماده ۳۱ - هر گاه معلوم شود پس از صدور حکم اعسار از معسر رفع عسرت شده و مفاد از حکم اعسار استفاده کرده است بتقاضای محکوم له یا متعهد له جزائاً تعقیب و بعین تأدیبی تا دو ماه محکوم خواهد شد .

ماده ۳۲ - هر کس که بنحوی از انحصار برای معسر قلمداد کردن کسی که معسر نیست با او ثبانی صکر کرده و یا بر خلاف حقیقت خود را طلب کار معسر قلمداد در این موضوع با معسر ثبانی کند شریک جرم مذکور در ماده فوق محسوب خواهد شد .

فصل چهارم مقررات مختلفه

ماده ۳۳ - از تاجر عرض حال اعسار پذیرفته نمی شود تا جری که مدعی اعسار باشد باید مطابق مقررات قانون تجار ت عرض حال توقف دهد .

کسبه جزء مشمول این ماده نخواهند بود .

ماده ۳۴ - در هر موقع که معسر بتادیه تمام یا قسمتی از بدیهی خود متمسکین گردد ملزم بتادیه آن است نسبت بورقه اجرائیه که بر علیه معسر صادر شده مرور زمان از تاریخ تمسکین جاری میشود ومدت آن ده سال است .

ماده ۳۵ - اگر کسی که معانیت از مغتارح معاکمه را تحصیل کرده است در دهوی اصلی خود محکوم ببیعتی گردد محکوم له نیز از پرداخت بقیه مغتارح معاکمه صکله بمحکومیت معسر منتهی شده معاف خواهد بود .

ماده ۳۶ - در کلیه اختیارات و حقوق مالی مدعی اعسار که استفاده از آن مؤثر در تأدیه دیون او باشد طلبکاران او تمام مقام قانونی مدعی اعسار بوده و حق دارند بجای او از اختیارات و حقوق مزبور استفاده کنند .

ماده ۳۷ - اشخاصی که دارائی نداشته یا دارائی آنها کافی برای تأدیه تمام بدهی نباشد ولی با اعیان شغل و حرفه خود بتوانند تمام یا قسمتی از بدهی خود را جبران کنند محکمه (در مورد محکومین) و اداره ثبت (در مورد اوراق لازم الاجراء) یا در نظر گرفتن مبلغ بدهی و اعیان بدهکار و همیشه ضروری اومیزان ومدت وعده اقساطی را که باید داده شود تعیین خواهد کرد.

ماده ۳۸ - کسیکه طلب خود را بشهر مدیون انتقال داده و بعد از انتقال آنرا از مدیون سابق خود دریافت کرده و یا بدیگری انتقال دهد کلاه بردار محسوب میشود.

هرگاه مدیون بدهی خود را بعد از انتقال داین سابق تأدیه نماید منتقل الیه حق رجوع باو نخواهد داشت مگر اینکه ثابت نماید که قبل از تأدیه دین انتقال را با اطلاع مدیون رسانیده و با اینکه مدیون بوسیله دیگری از انتقال مستعضر بوده است.

ماده ۳۹ - از تاریخ اجراء این قانون دیگر دعوائی بعنوان دعوای افلاس پذیرفته نخواهد شد نسبت بدوی افلاسی که قبل از تاریخ اجراء این قانون اقامه شده بر طبق نظامنامه مخصوص وزارت عدلیه تنظیم خواهد نمود اقدام می شود.

ماده ۴۰ - قانون امسار و افلاس مصوب ۲۵ آبانماه ۳۱۰۰ نسخ و مواد ۶۲۴ و ۶۲۵ و ۶۲۶ و ۷۹۸ و ۷۹۹ و ۸۰۰ و ۸۰۱ و ۸۰۲ و ۸۰۳ و ۸۰۴ قانون اصول محاکماتی که بموجب قانون مزبور نسخ شده بحال منسوخ باقی می ماند و این قانون از تاریخ تصویب بموقع اجراء گذارده میشود.

باب هشتم از قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی
و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱

باب هشتم - هزینه دادرسی و اعسار

فصل اول - هزینه دادرسی

ماده ۵۰۲ - هزینه دادرسی عبارتست از:

- ۱ - هزینه برگهایی که به دادگاه تقدیم می شود.
- ۲ - هزینه قرارها و احکام دادگاه.

ماده ۵۰۳ - هزینه دادخواست کتبی یا شفاهی اعم از دادخواست بدوی و اعتراض به حکم غیابی و متقابل و ورود و جلب ثالث و اعتراض شخص ثالث و دادخواست تجدید نظر و فرجام و اعاده دادرسی و هزینه وکالتنامه و برگهای اجرایی و غیره همان است که در ماده (۳) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین - مصوب ۱۳۷۳ - و یا سایر قوانین تعیین شده است که به صورت الصاق و ابطال تمبر و یا واریز وجه به حساب خزانه پرداخت می گردد.

فصل دوم - اعسار از هزینه دادرسی

ماده ۵۰۴ - معسر از هزینه دادرسی کسی است که به واسطه عدم کفایت دارایی یا عدم دسترسی به مال خود به طور موقت قادر به تأدیه آن نیست.

ماده ۵۰۵ - ادعای اعسار از پرداخت هزینه دادرسی ضمن درخواست نخستین یا تجدید نظر یا فرجام مطرح خواهد شد. طرح این ادعا به موجب دادخواست جداگانه نیز

ممکن است. اظهار نظر در مورد اعسار از هزینه تجدید نظر خواهی، تو یا فرجام خواهی یا دادگاهی می باشد که رأی مورد درخواست تجدید نظر و یا فرجام را صادر نموده است؟

ماده ۵۰۶ - در صورتی که دلیل اعسار شهادت شهود باشد، باید شهادت کتبی حداقل دونفر از اشخاصی که از وضعیت مالی و زندگانی او مطلع می باشند به دادخواست ضمیمه شود.

در شهادت نامه، مشخصات و شغل و وسیله امرار معاش مدعی اعسار و عدم تمکن مالی او برای تأدیه هزینه دادرسی یا تعیین مبلغ آن باید تصریح شده و شهود متشأ اطلاعات و مشخصات کامل و اقامتگاه خود را به طور روشن ذکر نمایند.

ماده ۵۰۷ - مدیر دفتر ظرف دو روز از تاریخ وصول دادخواست اعسار، پیرونده را به نظر قاضی دادگاه میرساند تا چنانچه حضور شهود را در جلسه دادرسی لازم بداند به مدعی اعسار اخطار شود که در روز مقرر شهود خود را حاضر نماید.

مدیر دفتر نسخه دیگر دادخواست را برای طرف دعوی اصلی ارسال و در ضمن روز جلسه دادرسی را تعیین و ابلاغ می نماید. به هر حال حکم صادره در خصوص اعسار حضوری محسوب است.

ماده ۵۰۸ - معافیت از هزینه دادرسی باید برای هر دعوا به طور جداگانه تحصیل شود نمی معسر می تواند در تمام مراحل مربوط به همان دعوا از معافیت استفاده کند.

ماده ۵۰۹ - در مورد دعاوی متعددی که مدعی اعسار بر یک نفر همزمان اقامه می نماید حکم اعساری که نسبت به یکی از دعاوی صادر شود نسبت به بقیه دعاوی نیز مؤثر خواهد

بود.
ماده ۵۱۰ - اگر معسر فوت شود، ورثه نمی توانند از حکم اعسار هزینه دادرسی

مورث استفاده نمایند، لکن فوت مورث در هر یک از دادرسیهای نخستین و تجدید نظر و

فرجام مانع جریان دادرسی در آن مرحله نیست و هزینه دادرسی از ورثه مطالبه می شود، مگر آنکه ورثه نیز اعسار خود را ثابت نمایند.

ماده ۵۱۱- هرگاه مدعی اعسار در دعوی اصلی محکوم له واقع شود و از اعسار خارج گردد، هزینه دادرسی از او دریافت خواهد شد.

ماده ۵۱۲- از تاجر، دادخواست اعسار پذیرفته نمی شود. تاجری که مدعی اعسار نسبت به هزینه دادرسی می باشد باید برابر مقررات قانون تجارت دادخواست ورشکستگی دهد. کسبه جزء مشمول این ماده نخواهند بود.

ماده ۵۱۳- پس از اثبات اعسار، معسر می تواند از مزایای زیر استفاده نماید:

۱- معافیت موقت از تأدیه تمام یا قسمتی از هزینه دادرسی در مورد دعوائی که برای معافیت از هزینه آن ادعای اعسار شده است.

۲- حق داشتن وکیل معاضدتی و معافیت موقت از پرداخت حق الوکاله.

ماده ۵۱۴- هرگاه معسر به تأدیه تمام یا قسمتی از هزینه دادرسی متمکن گردد، ملزم به

تأدیه آن خواهد بود همچنین اگر با درآمدهای خود بتواند تمام یا قسمتی از هزینه دادرسی را بپردازد دادگاه با در نظر گرفتن مبلغ هزینه دادرسی و میزان درآمد وی و هزینه های ضروری زندگی مقدار و مدت پرداخت هزینه دادرسی را تعیین خواهد کرد.

رود به اداره قوانین شورای نگهبان

تاریخ ثبت: ۱۳ / ۱ /

شماره ثبت:

شماره دفتر کل:

شماره شناسه:

صفحه:

- ۱۲ -

دایره چاپ و تکثیر

